

UDC 37.091.041:378.147:004.773.7
DOI 10.35433/pedagogy.3(110).2022.171-183

FORMATION OF FUTURE TEACHERS' ORGANIZATIONAL RESEARCH SKILLS: CURRENT STATUS AND CHALLENGES

N. M. Myronchuk*

The article, based on the study of scientific sources, substantiates the relevance of the problem of forming students' organizational research skills. It is noted that organizational skills belong to meta-subject skills. It is claimed that organizational skills are necessary for students in the process of studying academic subjects, in extracurricular cognitive activities, self-education, and research activities. The importance of students' organizational skills during online learning is highlighted. The results of the study of the formation of organizational skills in future teachers and their readiness to carry out research activities are presented. The assessment of the degree of importance of organizational research skills for future teachers was revealed. The experience of research activities of future teachers, acquired during school studies, is clarified. The ways of solving the problem of formation of organizational research skills in future teachers are outlined. 42 students of higher education (013 Primary Education and 014 Secondary Education (English)) of Zhytomyr Ivan Franko State University participated in the study. The following questionnaires developed in Google form were used: "Self-assessment of the level of organization", "Organizational research skills". The results of the diagnostic study are summarized: the level of formation of organizational skills can affect the student's emotional state; insufficient focus of teachers' actions on the formation of students' organizational research skills was revealed; the list of types of research work of students at school is limited. It was concluded that the process of training future teachers for the formation of students' organizational skills requires solving the following tasks: formation of students' skills of self-organization of work; the development of future teachers' competence to form organizational skills in students of general secondary education institutions.

Key words: *research activity, organizational skills, student, online learning, information and communication technologies, college, institution of higher education.*

ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ: СТАН СФОРМОВАНОСТІ ТА ВИКЛИКИ

Н. М. Мирончук

У статті на основі вивчення наукових джерел обґрунтовується актуальність проблеми формування організаційних дослідницьких умінь у здобувачів освіти. Зазначено, що організаційні вміння належать до метапредметних умінь. Стверджується, що організаційні

* Doctor of Sciences (Pedagogy), Docent
(Zhytomyr Ivan Franko State University)
mironchuknm@gmail.com
ORCID: 0000-0002-1360-6381

вміння є необхідними для здобувачів освіти у процесі вивчення навчальних предметів, у позанавчальній пізнавальній діяльності, самоосвіті, дослідницькій діяльності. Наголошено на необхідності сформованості організаційних умінь здобувачів освіти під час онлайн-навчання. Представлено результати вивчення стану сформованості організаційних умінь майбутніх педагогів та їх готовності до виконання дослідницької діяльності. Виявлено оцінку майбутніми педагогами ступеня важливості організаційних дослідницьких умінь. З'ясовано досвід дослідницької діяльності майбутніх педагогів, набутий під час навчання у школі. Окреслено шляхи розв'язання проблеми формування організаційних дослідницьких умінь у майбутніх педагогів. У дослідженні взяли участь 42 здобувачі вищої освіти спеціальностей 013 Початкова освіта і 014 Середня освіта (англійська мова) Житомирського державного університету імені Івана Франка. Було використано опитувальники, розроблені в Google формі: "Самооцінка рівня організованості", "Організаційні дослідницькі вміння".

Узагальнено результати діагностичного вивчення: рівень сформованості організаційних умінь може впливати на емоційні стани особистості здобувача освіти; виявлено недостатню спрямованість дій педагогів з формування в учнів організаційних дослідницьких умінь; перелік видів дослідницької роботи у школі є обмеженим. Зроблено висновок, що процес підготовки майбутніх педагогів до формування організаційних умінь учнів потребує розв'язання таких завдань: формування умінь самоорганізації праці у здобувачів вищої освіти; розвиток у майбутніх педагогів компетентності формувати в учнів закладів загальної середньої освіти організаційних умінь.

Ключові слова: дослідницька діяльність, організаційні вміння, здобувач освіти, онлайн-навчання, інформаційно-комунікаційні технології, коледж, заклад вищої освіти.

Introduction of the issue. In the conditions of globalization, integration and complication of social activities, intensive development of technologies, the successful functioning of an individual is possible if he/she has value orientations, qualities and abilities that ensure his development and self-improvement, social mobility, flexible adaptation to all changes of an individual. Educational institutions of all levels should form such general and special competences in students that contribute to purposeful cognitive activity, expansion and deepening of knowledge, skills and abilities.

Performance of various social roles (child, student, citizen and professional) in personal or professional life requires the formation of an appropriate level of organizational skills in an individual. Such organizational skills are manifested both in the organization of the living environment and in intellectual or physical work.

The appropriate level of formation of organizational skills in a person ensures his/her ability to live in society; to show readiness for conscious life choice and self-realization, responsibility, work activity and civic activity; to perform search activity and to show a desire for self-improvement; to purposefully deepen

Постановка проблеми. В умовах глобалізації, інтеграції й ускладнення соціальної діяльності, інтенсивного оновлення технологій успішне функціонування особистості можливе за наявності у неї ціннісних орієнтацій, якостей і здібностей, які забезпечують її розвиток і самовдосконалення, соціальну мобільність, гнучку адаптацію до усіх змін. Завдання закладів освіти усіх рівнів полягає в формуванні в особистості здобувача таких загальних і спеціальних компетентностей, які сприятимуть цілеспрямованій пізнавальній діяльності, розширенню і поглибленню знань, умінь і навичок.

Виконання різних соціальних ролей (дитини, учня, громадянина, професіонала) в особистому чи професійному житті потребує відповідного рівня сформованості організаційних умінь. На ринку праці молоді люди відтворюють свій спосіб життя у стилі роботи. Організаційні вміння у них проявляються як на рівні організації середовища життєдіяльності, так і в інтелектуальній чи фізичній праці.

Відповідний рівень сформованості організаційних умінь забезпечує здатність особистості жити в суспільстві; виявляти готовність до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності й громадянської активності; виконувати пошукову активність і

and expand their knowledge through scientific and practical activities.

A feature of professional training of applicants in higher education institutions is the performance of research activities. It can be done within the study of academic disciplines, as well as it constitutes a separate educational component of training (coursework, qualification work, etc.). Therefore, an important task of training future teachers is the improvement of their organizational research skills. In order to determine the ways and means of implementing this task, it is necessary to find out the essence and content of organizational skills, to substantiate their meaning and role in the system of research activities.

Current state of the issue. The problem of formation of organizational research skills in scientific sources is considered in the following aspects: the formation of organizational skills in the context of leadership (O. Kozak), the study of organizational skills in the context of the use of time management strategies (E. Erikson, P. Nuan), formation of organizational skills of education seekers in the process of learning, including distance learning (V. Andrievska, N. Biruk, M. Bratu, B. Boller), development of organizational research skills (T. Bobonets, O. Vozniuk, J. Garrett, O. Nikitina) and others. The analysis of these works shows that scientists (V. Andrievska, T. Bobonets) attribute organizational skills to meta-subjects skills. Metasubject skills go beyond a specific subject area, develop throughout the entire learning process and are used in different life situations [1; 2]. The main principle of the meta-subject approach is to teach students general methods, algorithms, techniques, patterns of mental activity that can be applied in working with any subject material, in any situation, as well as to form in them the ability to go beyond the standards and accept independent decisions.

Organizational skills are necessary for students in the process of studying academic disciplines, in extracurricular cognitive activities, self-education and

проявляти прагнення до самовдосконалення; цілеспрямовано поглиблювати, розширювати свої знання через науково-практичну діяльність.

Особливістю професійної підготовки здобувачів у закладах вищої освіти є виконання дослідницької діяльності. Вона може виконуватися у межах вивчення навчальних дисциплін, а також становити окремий освітній компонент підготовки (курсова робота, кваліфікаційна робота та ін.). Тому важливим завданням підготовки майбутніх педагогів як компетентних фахівців є розвиток/удосконалення їх організаційних дослідницьких умінь. Визначення шляхів і засобів реалізації цього завдання потребує уточнення сутності й змісту організаційних умінь, обґрунтування їх місця та ролі в системі дослідницької діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема формування організаційних дослідницьких умінь у наукових джерелах розглядається у таких аспектах: формування організаторських здібностей у контексті лідерства (О. Козак), вивчення організаційних умінь у контексті використання стратегій тайм-менеджменту (Е. Еріксон, П. Нуан), формування організаційних умінь здобувачів освіти у процесі навчання, в тому числі й онлайн (В. Андрієвська, Н. Бірук, М. Брату, Б. Боллер), розвиток організаційних дослідницьких умінь (Т. Бобонець, О. Вознюк, Дж. Гаррет, О. Нікітіна) та ін. Аналіз цих праць дозволив з'ясувати, що науковці (В. Андрієвська, Т. Бобонець) відносять організаційні вміння до *метапредметних* – таких, які виходять за межі конкретної предметної галузі, розвиваються впродовж усього процесу навчання і застосовуються у різноманітних життєвих ситуаціях [1; 2]. Основний принцип метапредметного підходу полягає в тому, щоб навчити здобувачів освіти загальним прийомам, алгоритмам, технікам, зразкам розумової діяльності, які можливо застосувати у роботі з будь-яким предметним матеріалом, у будь-якій ситуації, сформувати в них вміння виходити за межі стандарту/шаблону і приймати самостійні рішення.

Організаційні вміння є необхідними для здобувачів освіти у процесі вивчення

research activities. Such skills are formed during school education. At the same time, the analysis of the practice of training students in institutions of general secondary education, the experience of practical activities with students of institutions of higher education, the conclusions of scientific studies show that school graduates have an insufficient level of relevant theoretical knowledge, practical skills, and, as a result, are not always able to organize research effectively and productively.

According to the assessment of foreign researchers (J. Garrett, 2022, Flenuf, 2017, Soland, 2017), 40% of entrants to higher education institutions are not prepared to perform research work (writing coursework). To solve this problem, J. Garrett suggests that secondary and postsecondary institutions introduce dual enrollment programs to prepare high school students for college. He presents the results of an experiment with graduates of a rural school in Northwest Georgia on the implementation of dual enrolment courses and notes that such courses helped prepare future applicants for college studies, ensured their academic and social integration in college, contributed to the improvement of time management, organizational skills, communication, and quality of course work [7].

Based on the conclusions of other researchers (M. Karp, 2012; D. Conley, 2012) and the results of the experiment, J. Garrett [7: 4], believes that in order to successfully study in college, school students must have contextual skills and knowledge about the content and methods of studying in colleges; to have cognitive strategies to solve problems, to be able to effectively analyse and interpret them; exercise self-management and time management, determine priorities, manage stress, exercise self-control and effective communication.

Based on the conclusions of other researchers (M. Karp, 2012; D. Conley, 2012) and the results of the experiment, J. Garrett [7: 4], believes that in order to successfully study in college, school students must have contextual skills and

навчальних предметів, у позанавчальній пізнавальній діяльності, самоосвіті, дослідницькій діяльності. Такі вміння повинні бути сформовані під час навчання у школі. Водночас аналіз практики підготовки учнів у закладах загальної середньої освіти, досвід практичної діяльності зі студентами закладів вищої освіти, висновки досліджень з цієї проблеми свідчать, що випускники шкіл мають недостатній рівень відповідних теоретичних знань, практичних умінь, і, як наслідок, не завжди спроможні організувати дослідницький пошук ефективно і продуктивно.

За оцінкою зарубіжних дослідників (Дж. Гаррет, 2022, Фленуф, 2017, Соланд, 2017), 40% осіб, які вступають до закладів вищої освіти, не підготовлені до виконання дослідницької роботи (написання курсових робіт). Для вирішення цієї проблеми Дж. Гаррет пропонує запровадити для закладів середньої та післясередньої освіти програми подвійного вступу, щоб підготувати старшокласників до навчання у коледжі. Він надає результати проведеного з випускниками сільської школи у Північно-Західній Джорджії експерименту щодо впровадження курсів подвійного вступу і зазначає, що участь у цих курсах допомогла академічно підготувати майбутніх абітурієнтів до навчання у коледжі, забезпечила їх академічну й соціальну інтеграцію у коледжі, сприяла покращенню планування часу, організаційних навичок, комунікації та якості виконання курсової роботи [7].

Опираючись на висновки інших дослідників (М. Карп, 2012; Д. Конлі, 2012) і результати проведеного експерименту, Дж. Гаррет [7: 4], вважає, що для успішного навчання на вищих рівнях освіти учні шкіл повинні набути таких здатностей: мати контекстні навички й знання щодо змісту і методів навчання у коледжах; володіти такими когнітивними стратегіями, як вирішення проблем і вміння ефективно аналізувати й інтерпретувати; опанувати такими академічними формами поведінки, як самоуправління, управління часом, визначення пріоритетів, керування стресом, самоконтроль і ефективне спілкування.

На основі аналізу низки досліджень

knowledge about the content and methods of studying in colleges; to have cognitive strategies to solve problems, to be able to analyze and interpret them effectively; exercise self-management and time management, determine priorities, manage stress, exercise self-control and effective communication.

Based on the analysis of several studies, E. Erikson and P. Nuan [8] conclude that sufficiently developed organizational skills (setting goals, planning work, fixing educational tasks and allocating time, monitoring work) reduce the level of procrastination in students, improve mathematical skills, contribute to educational achievements and reduce stress related to academic work. At the same time, students with insufficiently developed organizational skills run the risk of having poor academic performance while studying in colleges.

Researchers B. Boller, E. Erikson and others [3; 8] claim that schoolteachers should conduct lessons on time management or choose other forms of work to develop self-regulation of academic behaviour in students. They believe it teaches students time management strategies, influences their motivation, accountability, and other areas important to their success.

In the conditions of online education, the relevance of forming students' organizational skills increases. M. Bratu and L. Sios associate the success of students in online learning with the formation of organizational skills, which they consider through the prism of two coordinates – time management and prioritization [4: 3].

Taking into account the active use of two information spaces in education - real and virtual, researchers [1; 2: 18] emphasize the need for students to develop such organizational skills in the process of working with ICT: to follow the rules of online behavior, to understand the differences between public online space and personal, to take into account the consequences of any public online actions (distribution or use of information from the network and personal

E. Erikson і П. Нуан [8] роблять висновки, що достатньо розвинені організаційні уміння (ставити цілі, планувати роботу, фіксувати навчальні завдання і розподіляти час, контролювати роботу) зменшують у здобувачів освіти рівень прокрастинації, покращують математичні навички, сприяють навчальним досягненням і знижують стрес, пов'язаний з навчальною роботою. Водночас учні з недостатньо розвиненими організаційними вміннями ризикують мати низький рівень успішності під час навчання у коледжах.

Дослідники Б. Боллер, Е. Еріксон та інші [3; 8] стверджують, що шкільні вчителі повинні проводити уроки з управління часом або обирати інші форми роботи для вироблення в учнів саморегульованої навчальної поведінки. Вони вважають, що це навчає учнів стратегіям регулювання часу, необхідного для виконання завдань, впливає на їх мотивацію, відповідальність та інші сфери, важливі для їх успіху.

В умовах *онлайн-навчання* актуальність формування організаційних умінь учнів підвищується. М. Брату і Л. Сіоса успішність здобувачів освіти в умовах *онлайн-навчання* пов'язують зі сформованістю організаційних умінь, які вони розглядають крізь призму двох координат – управління часом і визначення пріоритетів [4: 3]. Зважаючи на активне використання в навчанні двох інформаційних просторів – реального і віртуального, дослідники [1; 2: 18] наголошують на потребі формування в здобувачів освіти організаційних умінь у процесі роботи з ІКТ: дотримання визначених правил поведінки онлайн, розуміння відмінності між публічним онлайн-простором і особистим, урахування наслідків будь-яких публічних онлайн-дій (поширення/використання інформації з мережі, особистих відомостей, коментування та ін.). Такі положення підтверджуються результатами проведеного нами дослідження.

Метою статті є представлення результатів вивчення рівня сформованості організаційних умінь майбутніх педагогів та ступеня їх підготовленості до виконання дослідницької роботи.

Завдання дослідження передбачали: вивчити самооцінку рівня організованості

information, commenting, etc.). Such provisions are confirmed by the results of our research.

Aim of research is to analyze the future teachers' formation level of organizational skills and the degree of their readiness to perform research work.

The tasks of the research included studying the self-assessment of the level of students' organization, finding out the future teachers' assessment of the importance of organizational research skills, highlighting the experience of research activities acquired by future teachers at the school and outlining of formation of students' organizational research skills.

Research methods. Research methods are based on the theoretical and methodological analysis of the problem field of research and the use of diagnostic methods to study the state of the problem. The research used questionnaires developed in Google form: "Self-assessment of the organizational level" and "Organizational research skills". 42 students of higher education majoring 013 Primary Education and 014 Secondary Education (English) of Zhytomyr Ivan Franko State University took part in the study.

Results and discussion. Intellectual and creative activities are carried out on the basis of the students' search activity and assume his active research position. A research position when performing tasks can be manifested in an original way of solving a problem, finding new information, creating a new product. Planning and execution of an intellectual and creative task involves self-organization of the student's actions and requires an appropriate level of organizational skills.

Scientists define organizational research skills as the ability to determine the goal and task of research, to choose the most effective methods and tools for work, to carry out self-control and self-regulation of research activities, to restructure one's activities if it is necessary, to analyze and control the results of one's activities in order to improve them [5: 4]; application of self-

здобувачів вищої освіти; з'ясувати оцінку майбутніми педагогами ступеня важливості організаційних дослідницьких умінь; висвітлити досвід дослідницької діяльності, набутий майбутніми педагогами у школі; окреслити шляхи розв'язання проблеми формування організаційних дослідницьких умінь у здобувачів освіти.

Методи дослідження включають теоретико-методичний аналіз проблемного поля дослідження, вивчення стану проблеми з допомогою діагностичних методів. У дослідженні використано опитувальники, розроблені в Google формі: "Самооцінка рівня організованості", "Організаційні дослідницькі вміння". У дослідженні взяло участь 42 здобувачі вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта і 014 Середня освіта (англійська мова) Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Виклад основного матеріалу. Інтелектуально-творча діяльність здійснюється на основі пошукової активності здобувача освіти та передбачає його активну дослідницьку позицію. Дослідницька позиція під час виконання завдань може проявлятися в оригінальному способі розв'язання проблеми, пошуку нової інформації, створенні нового продукту. Планування і виконання інтелектуально-творчого завдання передбачає самоорганізацію дій здобувача і потребує відповідного рівня сформованості організаційних умінь.

Науковці визначають організаційні дослідницькі вміння як здатність визначати мету і завдання дослідження, вибирати найбільш ефективні методи і засоби для роботи, здійснювати самоконтроль і саморегуляцію дослідницької діяльності, перебудовувати свою діяльність у разі потреби, аналізувати і контролювати результати своєї діяльності з метою її поліпшення [5: 4]; застосування прийомів самоорганізації в науково-дослідницькій діяльності, планування дослідницької роботи, самоаналіз і самоконтроль, регуляція своїх дій у процесі дослідницької діяльності [6].

Організація/самоорганізація науково-дослідницької праці передбачає дії дослідника з аналізу проблеми, цілевизначення, планування,

organization techniques in research activities, the research work planning, self-analysis and self-control, regulation of one's actions in the process of research activities [6].

The organization/self-organization of scientific research work involves the actions of the researcher in the analysis of the problem, goal setting, planning, construction, modeling of the research search, includes executive actions, self-regulation, self-control and is aimed at increasing the efficiency of research work, saving energy resources, time and personal health [9].

We define organizational research skills as the student's perceived ability to plan and carry out research activities efficiently and productively, based on knowledge and experience. Organizational research skills of students are manifested in the ability to analyze tasks, conditions and circumstances, determine goals, plan work (determine the sequence of tasks, deadlines, control stages, etc.), assess risks and consciously make decisions, constructively manage one's own actions.

In the conditions of the technological growth, intensification of social contacts and communication in real life and virtual space, the role of information and communication technologies in the organization of students' research activities is also increasing. Therefore, the productivity and effectiveness of students' research activity also depends on the level of communication skills development and the ability to plan and carry out research activities with the help of ICT tools (computer, Internet, telecommunications, etc.).

To study the level of organizational skills formation among students and the degree of their readiness to perform research work, the following criteria were selected: the degree of formation of organizational skills in students (according to self-assessment); the degree of significance of organizational skills in the implementation of educational or research activities; emotional states of the students as a result of their own disorganization; research experience gained during school.

конструювання, моделювання дослідницького пошуку, включає виконавські дії (вибір рішення та його реалізація, організація робочого місця і зони, дотримання режимів робочого часу і відпочинку, розподіл особистісних та просторово-часових ресурсів), саморегулювання, самоконтроль й, відповідно, спрямована на підвищення ефективності дослідницької роботи, збереження ресурсів енергії, часу і власного здоров'я [9].

Організаційні дослідницькі уміння – заснована на знаннях, набутому досвіді усвідомлена здатність здобувача освіти виконувати дії з планування та здійснення дослідницької діяльності ефективно і продуктивно. Організаційні дослідницькі уміння здобувачів освіти проявляються у здатності аналізувати завдання, умови й обставини, визначати цілі, планувати роботу (визначати послідовність виконання завдань, терміни виконання, етапи контролю та ін.), оцінювати ризики і свідомо приймати рішення, конструктивно керувати власними діями.

В умовах зростання технологічних процесів, інтенсифікації соціальних контактів і комунікації у реальному житті та віртуальному просторі, широкого використання електронних засобів зростає роль інформаційно-комунікаційних технологій і в організації дослідницької діяльності учнів. Тому продуктивність та ефективність дослідницької діяльності здобувачів освіти залежить також від рівня сформованості умінь здійснювати комунікацію і планувати й виконувати дослідницьку діяльність з допомогою засобів ІКТ (комп'ютер, інтернет, телекомунікації та ін.).

Вивчення рівня сформованості організаційних умінь здобувачів вищої освіти та ступеня підготовленості їх до виконання дослідницької роботи здійснювалося за такими критеріями: ступінь сформованості організаційних умінь у студентів (за самооцінкою); ступінь значущості організаційних умінь у здійсненні навчальної/дослідницької діяльності; емоційні стани/почуття здобувачів унаслідок власної неорганізованості; досвід дослідницької діяльності, набутий під час навчання у

The results of the survey indicate that most students consider themselves to be sufficiently organized individuals: they rated their level of organization as high – 31,0%, sufficient – 33,3%, average – 26,2%, low – 9,5%. More than 50,0% of respondents indicated that they mostly use a planner to complete tasks in a timely manner (54,8%), prioritize their study tasks and allocate time to complete tasks (81,0%), divide large tasks into parts (61,9%), organize the workplace, put things in a backpack/bag in a timely manner, use organizers, etc. At the same time, 76,2% of people noted insufficient time for homework.

Future teachers evaluated the importance of organizational skills in research work on the appropriate scale. The following skills were assessed: setting activity goals taking into account one's own abilities, dividing important and secondary tasks, determining priority tasks, planning activities/rest, allocating time for tasks, organizing a work space, organizing things/documents/learning materials, assessing the situation and independently taking reasonable decisions, motivate themselves to perform activities: self-motivate, show willpower, organize communication and interaction with group members during task performance, exercise self-control and self-regulation of research activities. 61,9% of future teachers rated such skills as necessary, 28,6% – above average importance, 9,5% – moderately important.

The level of formation of organizational skills can affect the emotional states of the acquirer's personality, in particular, feelings of confidence, security, peace, faith in them in their self-sufficiency, or shame, fear, indifference, etc. Emotions are subjective: they reflect the individual's attitude towards himself and the environment. The appearance of emotions in a person is influenced by the acquired experience and assessment of the situation through the prism of interests and needs relevant to him/her. A person's experience is also influenced by the nature of the verbal instructions he/she receives and the presence of contextual emotional information about the situation

школі.

Результати опитування вказують на те, що більшість студентів вважають себе достатньо організованою особистістю: оцінили свій рівень організованості як високий – 31,0%, достатній – 33,3%, середній – 26,2%, низький – 9,5%. Понад 50,0% респондентів зазначили, що переважно використовують планувальник/щоденник, щоб своєчасно виконувати завдання (54,8%), визначають пріоритети своїх навчальних завдань і розподіляють час для виконання завдань (81,0%), розподіляють об'ємні завдання на частини (61,9%), мають упорядковане робоче місце, перекладають речі у рюкзаку/сумці своєчасно, використовують органайзери та ін. Водночас 76,2% осіб відзначили недостатність часу для виконання домашніх завдань.

Майбутні вчителі оцінювали ступінь важливості організаційних умінь у дослідницькій роботі за відповідною шкалою. Оцінювалися такі вміння: ставити цілі діяльності з урахуванням власних можливостей, розподіляти важливе і другорядне, визначати пріоритетні завдання, планувати діяльність/відпочинок, розподіляти час на виконання завдань, організувати робочий простір, упорядковувати речі/документи/ навчальні матеріали, оцінювати ситуацію та самостійно приймати доцільні рішення, спонукати/ стимулювати себе до виконання діяльності: самомотивувати, проявляти волю зусилля, організувати комунікацію та взаємодію з членами групи у процесі виконання спільного завдання, здійснювати самоконтроль і саморегуляцію дослідницької діяльності. 61,9% майбутніх педагогів оцінили такі вміння як необхідні, 28,6% – важливі вище середнього, 9,5% – посередньо важливі.

Рівень сформованості організаційних умінь може впливати на емоційні стани особистості здобувача, зокрема почуття впевненості, захищеності, спокою, віри в себе, в свою самодостатність або ж сорому, страху, байдужості та ін. Емоції є суб'єктивними: вони відображають ставлення особистості до себе та середовища. На появу емоцій у людини впливає набутий досвід і оцінка ситуації крізь призму актуальних для неї інтересів і

and events.

The student's emotional reaction to the situation due to the manifestation of his own disorganization can manifest the following forms of behaviour: improvisation of actions, protest, confusion, disorganization, self-blame, indifference, etc. In order to find ways of emotional response, students answered the question "What feelings do you experience when you are disorganized and did not complete an educational task, did not prepare for class, etc.?" The respondents' answers are presented in Table 1.

потреб. На переживання людини впливає також характер отримуваних нею словесних інструкцій і наявність контекстної емоціогенної інформації, що визначає оцінку подій, які відбуваються.

Емоційне реагування здобувача освіти на ситуацію внаслідок прояву власної неорганізованості може проявлятися у таких формах поведінки: імпровізації дій, протесту, розгубленості, дезорганізованості, звинувачень себе, байдужості та ін. З метою виявити способи реагування до опитувальника було включено запитання "Які почуття/стани виникають у вас, коли ви проявили неорганізованість і не виконали навчальне завдання, не підготувалися до заняття тощо?". Відповіді респондентів подано у таблиці 1.

Table 1

Emotional states/feelings of respondents due to their own disorganization

Emotional/behavioural reactions of students	Respondents, %
Will improvise in a critical situation	57,1
They will accuse themselves of disorganization	54,8
They don't want to be asked in class	45,2
Feel confused	40,5
Feel disorganized	35,7
The emotional state depends on the lesson	2,4
Feel discomfort	2,4
Feel confident	2,4
They do not worry that they do not complete tasks or do them late	2,4

Students also evaluated the activities of school teachers in the formation of organizational skills of pupils. The following results were obtained: 16,7% of people assessed the degree of training as high, 16,7% of people – sufficient, 47,6% of people – average, 19,1% of people – low. Respondents also determined the degree of their own readiness to perform research activities at the beginning of their studies at a higher education institution. The following distribution of answers was obtained: high – 9,5% of people, sufficient – 26,2% of people, average – 45,2% of people, low – 19,0% of people. The obtained results show insufficient orientation of the actions of school teachers for training students to perform research activities and to form organizational skills to carry them out (low and medium levels make up more than 60%).

Respondents also substantiated the level of their own readiness to perform research

Студенти також оцінювали ступінь формування організаційних умінь педагогами школи, в якій вони навчалися. Було отримано такі результати: 16,7% осіб оцінили ступінь підготовки як високий, 16,7% осіб – достатній, 47,6% осіб – середній, 19,1% осіб – низький. Попри це, респонденти визначали ступінь власної підготовленості до виконання дослідницької діяльності на початку навчання у закладі вищої освіти. Отримано такий розподіл відповідей: високий – 9,5% осіб, достатній – 26,2% осіб, середній – 45,2% осіб, низький – 19,0% осіб. Одержані результати свідчать про недостатню спрямованість дій шкільних учителів щодо підготовки учнів до виконання дослідницької діяльності й формування організаційних умінь її здійснювати (низький і середній рівні становлять понад 60%).

Респонденти також обґрунтували

activities at the beginning of studies at a higher education institution. The results of the analysis are presented in Table 2.

рівень власної підготовленості до виконання дослідницької діяльності на початку навчання у закладі вищої освіти. Результати аналізу подаємо у таблиці 2.

Table 2

Indicators of students' readiness to carry out research activities at the beginning of their studies at higher education institutions

Respondents' answers	%
Absence/insufficiency of research experience (at school they only prepared abstracts and wrote summaries)	23,8
Proper organizational skills were not acquired at school	11,9
Knowledge, skills, and abilities to carry out research activities were not enough	14,3
Insufficient skills to use literature, search for information	11,9
Poor time management, inability to prioritize	11,9
Research work was carried out infrequently	7,0
Research skills were formed in the process of writing a term paper	4,8
Low level of awareness in computer technologies	2,4
There was relevant knowledge, but there was no desire and ability to use it	2,4
They did not show a desire to perform research activities	2,4
Experience of participation in the Small Academy of Sciences	2,4
The necessary information was provided at the school	2,4
Acquired the ability to work with research after writing a term paper	2,4
Difficult to answer	2,4
In general	100

The results of the analysis, presented in Table 2, indicate the lack of purposeful work at the school regarding teaching the methods, technology of conducting research activities, as well as developing the skills to productively organize educational/research work. The respondents indicate the insufficient level of knowledge, skills and experience of research activity, a limited list of research tasks, lack of school teachers' activity in the organization of research activities.

At the same time, those students who determined that they have a high and sufficient level of formation of organizational skills to carry out research activity, indicate the experience gained at the school in preparing reports, essays, conducting research within the framework of the competition of the Small Academy of Sciences (Table 3).

Результати аналізу, подані в таблиці 2, свідчать про недостатність цілеспрямованої роботи у школі щодо навчання способам, технології здійснення дослідницької діяльності, а також вироблення умінь продуктивно організовувати навчальну/дослідницьку працю. Обґрунтовуючи самооцінку власного рівня підготовленості до виконання дослідницької діяльності (виконання доповідей, тез, рефератів, курсових робіт та ін.) на початку навчання у закладах вищої освіти, майбутні педагоги вказують на недостатній рівень знань, умінь і досвіду такої діяльності, обмежений спектр дослідницьких завдань, відсутність роботи шкільного педагога з організації дослідницької діяльності.

Водночас ті студенти, які визначили у себе високий і достатній рівень сформованості організаційних умінь здійснювати дослідницьку діяльність, вказують на отриманий у школі досвід з підготовки доповідей, рефератів з навчальних предметів, виконання досліджень у межах конкурсу Малої академії наук (МАН) (таблиця 3).

Types of research activities during studies at school (according to students' assessment)

Activities	Respondents, %
Preparation of reports, essays on educational subjects	88,1
Independent search and note-taking of interesting information	73,8
Extracurricular research work	33,3
Participation in competitions of the Small Academy of Sciences	16,7
lack of participation in research work	4,8
Independent search for interesting cognitive information	2,4

The analysis of respondents' answers shows that during their studies at school students prepared reports and/or essays (88,1%); a third of them were involved in research work outside of school hours (33,3%), 16,7% of people participated in scientific competitions of the Small Academy of Sciences; the majority of respondents conducted an independent search for information to satisfy their research interest (73,8%). Explaining why school teachers should teach pupils to organize work, future teachers express the following opinions: "this is an important skill that affects all areas of life", "it is an integral element of educational work", "it will help students to perform tasks effectively", "contributes to students' understanding of their responsibilities, motivates them to be punctual, perform tasks within the time limits in accordance with the requirements", "it helps students get used to independence and analysis, influences the student's discipline and diligence" and others. It is important that students are aware of the importance of junior and middle school age for the formation of organizational skills, since in high school pupils already strive for independent decision-making based on acquired knowledge and experience and are able to draw specific conclusions.

Thus, we can determine the following ways of solving the researched problem: 1) training future teachers for the formation of organizational research skills of students; 2) development of models for the formation of students' organizational research skills in institutions of general secondary education.

Аналіз відповідей респондентів свідчить про те, що під час навчання у школі більшість з них готували доповіді та/або реферати (88,1%); третина учнів була включена у дослідницько-пошукову роботу в позаурочний час (33,3%), 16,7% осіб виконували дослідницьку роботу в межах конкурсу МАН; переважна більшість опитуваних задовольняла свій пізнавальний/дослідницький інтерес через самостійний пошук інформації (73,8%).

Пояснюючи, чому шкільні вчителі повинні навчати учнів організації/самоорганізації праці, майбутні педагоги висловлюють упевненість у тому, що це важливе вміння, яке "має вплив на всі сфери життя", "є невід'ємним елементом навчальної праці", "допоможе учням ефективно виконувати завдання", "сприяє подальшому розумінню учнів про певні обов'язки, мотивує до прояву пунктуальності, виконання завдань у часових межах відповідно до поставлених вимог", "допомагає учням звикати до самостійності й аналізу, впливає на дисциплінованість і старанність учня" та ін. Важливо, що студенти усвідомлюють значущість молодшого і середнього шкільного віку для формування організаційних умінь, оскільки в старших класах школярі вже прагнуть до самостійного ухвалення рішень на основі набутих знань і досвіду та здатні робити конкретні висновки.

Таким чином, можемо визначити такі шляхи розв'язання досліджуваної проблеми: 1) підготовка майбутніх учителів до формування організаційних дослідницьких умінь в учнів; 2) розробка моделей формування означених умінь учнів у закладах загальної середньої освіти. Процес підготовки майбутніх педагогів до

Conclusions and research perspectives. Summarizing the presented results, we note that organizational research skills are meta-subject skills; it is an important component of the research competence of education seekers. This is the perceived ability of the student to plan and carry out research activities efficiently and productively, based on knowledge and acquired experience. It was established that the level of formation of organizational skills can affect the students' emotional states. The survey of future teachers about the experience of research activities at school showed insufficient activity of school teachers in this direction. It was found that the list of types of research work at the school is limited. Thus, solving the problem of forming the organizational skills of future teachers requires the development of cooperation mechanisms between institutions of higher education (colleges, institutes, universities) and institutions of general secondary education. Institutions of higher education should prepare a generation of teachers capable of developing organizational research skills of students, which, accordingly, can be implemented in the context of professional training of future teachers or in the process of special training (implementation of relevant educational components). The prospect for further investigations is to find out the essence and content of organizational research skills and to develop a methodology for training future teachers to the formation of research skills of pupils.

формування організаційних умінь учнів передбачає реалізацію таких завдань: формування умінь самоорганізації праці у здобувачів вищої освіти; розвиток у майбутніх педагогів компетентності формувати в учнів закладів загальної середньої освіти організаційних умінь.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок. Узагальнюючи викладені результати, зазначимо, що організаційні дослідницькі вміння належать до метапредметних умінь і є важливими складовими дослідницької компетентності здобувачів освіти. Вони визначаються як заснована на знаннях, набутому досвіді усвідомлена здатність здобувача освіти виконувати дії з планування та здійснення дослідницької діяльності ефективно і продуктивно.

Встановлено, що рівень сформованості організаційних умінь може впливати на емоційні стани особистості здобувача освіти. Опитування майбутніх педагогів щодо досвіду дослідницької діяльності під час навчання в школі засвідчило недостатню спрямованість дій шкільних учителів у цьому напрямі. З'ясовано, що перелік видів дослідницької роботи у школі є обмеженим. Таким чином, розв'язання проблеми формування організаційних умінь майбутніх педагогів потребує розробки механізмів співпраці закладів вищих рівнів освіти (коледжів, інститутів, університетів) і закладів загальної середньої освіти. Заклади вищої освіти повинні готувати генерацію вчителів, спроможних розвинути організаційні дослідницькі вміння учнів, що, відповідно, може бути зреалізоване у контексті фахової підготовки майбутніх педагогів або в процесі спеціальної підготовки (впровадження відповідних освітніх компонентів).

Перспективи подальших розвідок полягають у з'ясуванні сутності й змісту організаційних дослідницьких умінь і визначенні методики підготовки майбутніх педагогів до їх формування в учнів.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Andriievskaya, V.M. (2019). *Teoretychni i metodychni zasady pidhotovky maibutnoho vchytelia pochatkovoї shkoly do vykorystannia IKT u profesinii diialnosti [Theoretical and methodical principles of training the future primary school teacher for the use of ICT in professional activities]*. Doctor's thesis. Kharkiv, 540 [in Ukrainian].

2. Bobonets, T.O. (2020). Sutnist ta vydy metapredmetnykh umin y pidkhody do yikh formuvannya u protsesi navchannya molodshykh shkolariv [The essence and types of metasubject skills and approaches to its formation in the process of younger schoolchildren education]. *Naukovo-doslidna robota studentiv yak chynnyk udoskonalennia profesiinoi pidhotovky maibutnoho vchytelia – Scientific research work of students as a factor in improving the professional training of future teachers: zb. nauk. prats.* Kharkiv, vyp. 19, 14-20 [in Ukrainian].
3. Boller, B. (2008). Teaching organizational skills in middle school: Moving toward independence. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, 81 (4), 169-171. Retrieved from: <https://doi.org/10.3200/TCHS.81.4.169-172> [in English].
4. Bratu, M.L., & Cioca, L.-I. (2021). Is organizational skill a will or a way to a successful lifestyle and workstyle? *MATEC Web of Conferences*. Retrieved from: <https://doi.org/10.1051/mateconf/202134311001> [in English].
5. Vashulenko, M., & Dubovyk, S. (2019). Formuvannya doslidnytskykh umin na urokakh ukrainskoi movy [Formation of research skills in Ukrainian language lessons]. *Uchytel pochatkovoї shkoly – Primary school teacher*, № 9, 3-6 [in Ukrainian].
6. Vozniuk, O. (2012). Formuvannya doslidnytskykh umin ta aktualizatsii doslidnytskykh zdibnostei u ditei ta molodi [Formation of research skills and actualization of research abilities in children and youth]. *Naukovi zapysky Maloi akademii nauk Ukrainy. Serii: Pedagogichni nauky – Scientific notes of the Small Academy of Sciences of Ukraine. Series: Pedagogical sciences: zb. nauk. prats*, vyp. 2, 50-62 [in Ukrainian].
7. Garrett, J.R. (2022). *Rural High School Graduates' Experiences with Dual Enrollment and College Preparedness*: Dissertation. University of West Florida College of Education and Professional Studies. Retrieved from: <https://www.proquest.com/openview/23377ececfc20c51275f51a6e376325/1.pdf?pq-origsite=gscholar&cbl=18750&diss=y> [in English].
8. Erickson, A.G., & Noonan, P. (2013). *Research Guide College and Career Competency: Organization & Time Management*, 1-9. Retrieved from: <http://researchcollaboration.org/uploads/ResearchGuide-OrganizationTimeManagement.pdf> [in English].
9. Myronchuk, N.M. (2018). Formuvannya umin samoorhanizatsii naukovo-doslidnytskoi diialnosti mahistrantiv na zasadakh erhonomichnoho pidkhodu [Formation of self-organization skills of scientific and research activities of master's students on the basis of an ergonomic approach]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka. Pedagogichni nauky – Pedagogical sciences*, vyp. 4 (95), 103-107 [in Ukrainian].

Received: July 28, 2022
Accepted: August 22, 2022